

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2274

Vragen van het lid **Bosman** (VVD) aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *het bericht Problemen rond olieraffinaderij loodsen Aruba richting krimp* (ingezonden 23 mei 2017).

Antwoord van Minister **Plasterk** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties), mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken (ontvangen 7 juli 2017).

Vraag 1

Kent u het bericht «Problemen rond olieraffinaderij loodsen Aruba richting krimp»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

In hoeverre hebben de problemen met de olieraffinaderij de economische groei van Aruba beïnvloed? Welke risico's geven deze problemen voor Aruba? Welke risico's geven deze problemen voor Nederland?

Antwoord 2

De Centrale Bank van Aruba schat in haar laatste vooruitzicht van mei 2017 de reële economische groei voor het land op 3,4% voor 2017. Indien de heropening geen doorgang vindt in 2017, verwacht de bank een groei van 1,4% in 2017. Een bijstelling van de economische groei naar beneden gedurende dit jaar impliceert mogelijk lagere (belasting)inkomsten voor het Land dan geraamd. Compenserende maatregelen zullen dan noodzakelijk zijn. Het CAft volgt deze ontwikkelingen nauwlettend en zal deze vervolgens beoordelen en hierover conform de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht advies uitbrengen. Eventuele risico's die gepaard gaan met een mogelijke vertraging, komen ten laste van het land Aruba.

Vraag 3

In hoeverre is het acceptabel dat een enkel bedrijf de economische groei flink negatief kan beïnvloeden?

¹ <https://fd.nl/ondernemen/1201894/vertraging-raffinaderij-leidt-tot-krimp-op-aruba>

Antwoord 3

De grote invloed van een enkele pijler op de economische groei is inherent aan een kleine eiland economie. De kleinschaligheid van de Arubaanse economie en de beperkte mogelijkheden tot diversificatie, maakt die dan ook economisch kwetsbaar.

Vraag 4

In hoeverre heeft de eerste inschatting van economische groei in plaats van de nu bijgestelde verwachting naar economische krimp het land Aruba geholpen bij het halen van doelstellingen? Welke voordelen zitten hier aan voor het land Aruba? Welke nadelen zitten hier aan voor het land Aruba?

Antwoord 4

In de vooruitzicht van mei 2017 van de Centrale Bank van Aruba is de geschatte reële economische groei voor 2016 bijgesteld met -0.6% van $+0.4\%$ naar -0.2% . De geschatte prognoses ten opzichte van de nominale ontwikkeling van het bbp is veranderd van -1.3% naar -0.9% . De maximale tekortnorm voor Aruba is gekoppeld aan het nominale bruto binnenlands product (bbp). De bovengenoemde wijziging van de nominale groei is dermate beperkt dat de invloed hiervan in positieve of negatieve zin op de overheidsfinanciën zeer beperkt is. Een eventueel effect van de aanpassing van de nominale of reële groeischattingen op de belastingopbrengsten zijn reeds in de voorlopige resultaatcijfers van Aruba verwerkt.

Vraag 5

In hoeverre was de vertraging bij de raffinaderij te voorzien? Is er nog meer vertraging voorzien in het project? Zo ja, welke invloed heeft dat op de economische situatie van het land?

Antwoord 5

Deze vraag heeft betrekking op een onderwerp dat tot de verantwoordelijkheid behoort van het land Aruba. Mij is niet meer bekend dan hetgeen hierover in de media en de adviezen van het CAft is verschenen. Een vertraging van de activiteiten van de raffinaderij zou kunnen leiden tot een verlaging van de economische groei, wat lagere inkomsten voor het Land impliceert. Het CAft volgt de uitvoering van de begroting nauwlettend en daarmee ook de financiële gevolgen van de vertraagde activiteiten.

Vraag 6

Welke invloed heeft de vertraging bij de raffinaderij op de werkgelegenheid van Aruba?

Antwoord 6

Zie antwoord op vraag 5.

Vraag 7

Welke invloed heeft de vertraging bij de raffinaderij op het huurcontract?

Antwoord 7

Zie antwoord op vraag 5.

Vraag 8

Hoe is de verwachting van het verwerken van 209.000 vaten olie per dag opgebouwd?

Antwoord 8

Mij is niet meer bekend, dan wat beschreven staat in de brief van Minister De Meza aan de Staten van Aruba, die ik eerder naar u heb toegestuurd (Kamerstuk 34 300, nr. 71). Hierin wordt enkel aangegeven dat de hervatting van de raffinageactiviteiten een productiecapaciteit zal hebben van minimaal 209.000 vaten per dag.

Vraag 9

In hoeverre is de economische situatie in Venezuela van invloed op de raffinaderij en het land Aruba?

Antwoord 9

De financiering voor de renovatie en exploitatie van de Arubaanse raffinaderij is in handen van CITGO, de Amerikaanse dochter van Venezolaans staatsoliebedrijf PdVSA. Hoewel de activa van CITGO volgens credit rating agency Moody's (beperkt) blootgesteld staan aan de financiële situatie van PdVSA, is de liquiditeit van CITGO op dit moment ruim voldoende, en zijn er op korte termijn geen redenen om te twijfelen aan de financieringscapaciteit van CITGO voor de herstart van de raffinaderij op Aruba. In dit stadium is het nog onduidelijk welke implicaties de financiële situatie in Venezuela heeft op de solvabiliteit van PdVSA op langere termijn, en wat de gevolgen hiervan kunnen zijn voor CITGO.

De verslechterende economische situatie in Venezuela heeft ook gevolgen voor het toerisme in Aruba. Het aantal Venezolaanse toeristen daalde van januari tot mei 2017 met zo'n 70%. In diezelfde periode steeg het aantal niet-Venezolaanse bezoekers echter met 8,1%, en bleven de totale toeristen-uitgaven gelijk, waardoor de toeristische sector van Aruba hier nauwelijks onder geleden heeft.

Op het gebied van handel is de invloed op de Arubaanse economie beperkt, mede omdat de import uit Venezuela relatief klein is voor Aruba.

Vraag 10

Hoe wordt de deal voor de raffinaderij door PdVSA (een staatsoliemaatschappij in Venezuela) gefinancierd? Welke gevolgen heeft de financiële situatie van Venezuela en PdVSA op deze deal?

Antwoord 10

Zie antwoord op vraag 9.

Vraag 11

In hoeverre is de financiële situatie van PdVSA van invloed op de raffinaderij en het land Aruba?

Antwoord 11

Zie antwoord op vraag 9.

Vraag 12

In hoeverre is het mogelijk dat Rosneft de raffinaderij in handen krijgt? Wat zijn daar de gevolgen van voor Aruba? Wat zijn daar de gevolgen van voor Nederland?

Antwoord 12

De overeenkomst die Aruba heeft gesloten met CITGO is een lease-overeenkomst. De Arubaanse overheid blijft in alle gevallen eigenaar van de raffinaderij. Van een mogelijke overname door Russisch staatsoliebedrijf Rosneft of enige andere partij is daarom geen sprake.

Wel vergroot de verhypothekering van CITGO door PdVSA de onzekerheden rondom de toekomst van de raffinaderij. PdVSA heeft volgens internationale media in december 2016 een lening afgesloten bij Rosneft van USD 1,5 miljard. PdVSA heeft hiervoor 49,9% van de aandelen in CITGO als onderpand geboden. Dit betekent dat bij in gebreke blijven van PdVSA Rosneft aanspraak zou kunnen maken op deze aandelen. Of Rosneft dit in de praktijk ook zou (kunnen) doen is onduidelijk. Zo heeft het Committee on Foreign Investment in the United States (CFIUS) toegezegd een onderzoek te doen naar de deal.

Het valt niet te zeggen wat de invloed van een dergelijke hypothetische situatie zou zijn op de olie- en gastoevoer voor de raffinaderij. Zo heeft CITGO naast PdVSA ook andere leveranciers van ruwe olie voor hun bedrijfsvoering in Amerika.

Vraag 13

In hoeverre heeft de mogelijke overname van de raffinaderij door Rosneft invloed op de olietoevoer voor de raffinaderij?

Antwoord 13

Zie antwoord op vraag 12.

Vraag 14

In hoeverre heeft de mogelijke overname van de raffinaderij door Rosneft invloed op de gasaanvoer voor de raffinaderij?

Antwoord 14

Zie antwoord op vraag 12.

Vraag 15

Hoe ziet u uw eerdere antwoorden over de CITGO raffinaderij in verhouding tot de kennis die u nu heeft?

Antwoord 15

De regering is zich ervan bewust dat de situatie in Venezuela snel verandert, en dat dit mogelijk ook gevolgen heeft voor de raffinaderij in Aruba. Daarom houdt de regering nauwgezet de ontwikkelingen en hun gevolgen voor Aruba en Nederland bij, en is de regering hierover in contact met Aruba.

Vraag 16

Wat zijn de gevolgen voor Aruba als er door de overname van de raffinaderij vertraging optreedt?

Antwoord 16

Zie antwoord op vragen 2 en 5.

Vraag 17

Kloppen de gegevens van de gemaakte quick scan nog met de situatie van vandaag? Zo ja, waarop is dit gebaseerd? Zo nee, op welke punten komt de quick scan niet meer overeen met de situatie van vandaag?

Antwoord 17

De quickscan is geproduceerd als een onafhankelijk advies aan de regering van Aruba voor de mogelijke ondertekening van een MoU inzake de exploitatie van de olieraffinaderij op Aruba door CITGO. De quickscan was derhalve bedoeld voor de besluitvorming op dat moment, rond september 2015. Voor de huidige situatie wat betreft PdVSA, CITGO en Aruba, zie antwoord op vraag 9.

Vraag 18

Kent u het bericht «Chinezen in gesprek met Curaçao over overname raffinaderij»?²

Antwoord 18

Ja.

Vraag 19

In hoeverre heeft de schuld van PdVSA die betaald wordt met olie invloed op de raffinaderij van Aruba?

Antwoord 19

De raffinaderijen in Aruba en Curaçao blijven een logisch eerste verwerkingspunt voor de Venezolaanse ruwe olie. Hoewel naar schatting zo'n 20% van de Venezolaanse olie op het moment als schuldendienst naar China gaat, vergroot de afkalvende binnenlandse raffinagecapaciteit van Venezuela het belang voor PdVSA van de raffinaderijen op Aruba en Curaçao, die een strategische ligging hebben en als een van de weinigen in het Caribisch gebied zware olie kunnen verwerken.

Vraag 20

In hoeverre heeft de schuld van PdVSA die betaald wordt met olie invloed op het land Aruba?

Antwoord 20

Zie antwoord op vraag 19.

---

² <https://fd.nl/ondernemen/1168188/chinezen-in-gesprek-met-curacao-over-overname-raffinaderij>

Vraag 21

In hoeverre heeft de schuld van PdVSA die betaald wordt met olie invloed op de raffinaderij van Curaçao?

Antwoord 21

Zie antwoord op vraag 19.

Vraag 22

In hoeverre heeft de schuld van PdVSA die betaald wordt met olie invloed op het land Curaçao?

Antwoord 22

Zie antwoord op vraag 19.

Vraag 23

In hoeverre is er contact geweest met de nieuwe premier van Curaçao over de hulp van Nederland ten aanzien van de deal met Guangdong Zhenrong?

Antwoord 23

In zijn felicitatiebrief van 2 juni 2017 aan Minister-President Rhuggenaath heeft Minister Koenders het aanbod herhaald om samen op te trekken op het gebied van de onderhandelingen met het Chinese oliebedrijf Guangdong Zhenrong Energy over het leasen van de Isla-raffinaderij – uiteraard met aandacht voor ieders verantwoordelijkheden.

Vraag 24

Welke invloed krijgen China en Rusland in ons Koninkrijk door de raffinaderijen in Aruba en Curaçao?

Antwoord 24

Uiteraard is een mogelijke investering als die van Guangdong Zhenrong Energy van grote invloed op een economie – zeker een kleine eilandeconomie als die van Curaçao. Op de langere termijn zouden de rentabiliteit van de investering en contractuele afspraken ook van positieve of negatieve invloed kunnen zijn op de financiële situatie van Curaçao. Er is door Curaçao echter nog geen definitieve beslissing genomen over het leasecontract.

Ook voor Aruba geldt dat de grote invloed van een enkele pijler op de economische groei inherent is aan een kleine eilandeconomie. Het wegvallen van zo'n pijler kan juist voor een kwetsbare kleine eilandeconomie, met beperkte mogelijkheden tot diversificatie, grote gevolgen op socio-economisch vlak hebben.

Voor Rusland en de raffinaderij in Aruba, zie het antwoord op vraag 12.

Vraag 25

Welke invloed heeft de Chinese en Russische invloed op Aruba en Curaçao op de financiële situatie van de landen Aruba en Curaçao?

Antwoord 25

Zie het antwoord op vraag 24.